

Mo oazžut dihtora hálddašit lunddolaš giela
válljenvejolašvuodaid giellaoahppanproseassas?
Gielalaš ja pedagogalaš čuolmmat.

Lene Antonsen, Biret Ánne Bals Baal,
Saara Huhmarniemi, Trond Trosterud

<http://giellatekno.uit.no/oahpa/>

Sámediggi ja Romssa Universitehta leat ruhtadan barggu

Oahppat grámmatihka:

Sátneluohkáid, syntávssa.

Oahppat sámegiela:

- ▶ **Leksa:** Sátnequiz - sámi/dáru ja dáru/sámi
- ▶ **Numra:** Hárjehallat loguid
- ▶ **Morfa:** Hárjehallat sojahit sániid, maid konteavsttas
- ▶ **Vasta:** Hárjehallat vástidit jearaldagaide
- ▶ **Sahka:** Hárjehallat ságastallat dihto fáttás

Pedagogalaš prográmmat

Pedagogalaš prográmmain ii leat dábálaččat giellateknologiija, muhto

- ▶ multiple choice
- ▶ stringmatch, omd *viesus* = 6 mearkka: v i e s u s

Pedagogalaš prográmmat

Pedagogalaš prográmmain ii leat dábálaččat giellateknologiija, muhto

- ▶ multiple choice
- ▶ stringmatch, omd *viesus* = 6 mearkka: v i e s u s

Giellateknologiija:

- ▶ analysa, omd *viesus* = *viessu* N Sg Loc

Min áigumuš

Prográmma galgá bagadit geavaheaddji seammá ládje go oahpaheaddji dahká.

Vasta – hárjehallat vástidit jearaldagaide

OHJA!

[Morfa](#) [Morfa - cealkagat](#) **Vasta** [Leksa](#) [Numra](#)

Level

First level ▾

Odda sánit

Suopman (not used)

Oarjesuopman

Nuortasuopman

Geaid doai dovdabeahtti?

Dáppe moai dovde dušše iežame fuolkkit

Maid don lohket ikte?

Dohkálaš vástádušat:

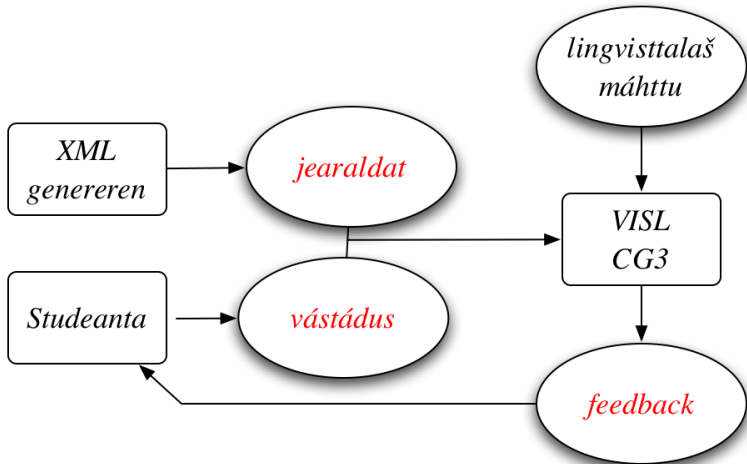
- ▶ Mun han lohken ollu áviissaid.
- ▶ Ikte mun gal lohken buori girjji.
- ▶ In lohkan maidege.
- ▶ Ikte in lohkan.

Maid don lohket ikte?

Vasta-programma bagada go vástádus ii leat dohkálaš:

- ▶ Mun lohket ollu áviissaid.
→ Husk kongruens mellom subjekt og verbal.
- ▶ Mun lohken ollu áviissat.
→ Objektet skal være i akkusativ.
- ▶ Don lohket ollu áviissaid.
→ Er du sikker på at du svarer i riktig person?

Min vuogádat

Jearaldagaid genereren

<text>Maid SUBJ MAINV ikte</text>

Lingvisttalaš máhttu

Mii geavahit min máhttu:

- ▶ sáme giela syntávssa birra
- ▶ ohppiid gaskagiela birra

Sámegeiela syntáksa

omd. maid NP sáhttá sisttisoallat:

- ▶ NP → Pron A N Num Adv A CC Adv A N
mu boares áhku guokte hui stuora ja hirkmat váralaš beatnaga
- ▶ makkár kongruensa NP siskkobealde

Lunddolaš ságastallan

D: Siđat go gáfe? G: In dieđe vuos.

Lunddolaš ságastallan

D: Siđat go gáfe? G: In dieđe vuos.

→ Det er for enkelt å svare vet-ikke. Prøv igjen.

Lunddolaš ságastallan

D: Siđat go gáfe? G: In dieđe vuos.

→ Det er for enkelt å svare vet-ikke. Prøv igjen.

D: Maid háliidat borrat? G: Láibbi.

Lunddolaš ságastallan

D: Siđat go gáfe? G: In dieđe vuos.

→ Det er for enkelt å svare vet-ikke. Prøv igjen.

D: Maid háliidat borrat? G: Láibbi.

→ Svaret ditt må alltid inneholde et finitt verb.

Lunddolaš ságastallan

D: Siđat go gáfe? G: In dieđe vuos.

→ Det er for enkelt å svare vet-ikke. Prøv igjen.

D: Maid háliidat borrat? G: Láibbi.

→ Svaret ditt må alltid inneholde et finitt verb.

D: Áiggut go vázzit bargui odne? G: Ale jeara nu olu.

Lunddolaš ságastallan

D: Siđat go gáfe? G: In dieđe vuos.

→ Det er for enkelt å svare vet-ikke. Prøv igjen.

D: Maid háliidat borrat? G: Láibbi.

→ Svaret ditt må alltid inneholde et finitt verb.

D: Áiggut go vázzit bargui odne? G: Ale jeara nu olu.

→ Er du sikker på at du svarer i riktig person?

Didaktihkka versus pragmatihkka

Mii háliidit geavaheaddji hárbhallat buot persovnnaid ja loguid.

Dan dihte:

- ▶ Ellipsa ii leat dohkálaš
- ▶ Finihitta vearba lea bákkolaš
- ▶ Ferte vástidit seammá vearbbain dalle go lea lunddolaš dan dahkat
- ▶ li leat fáttmmasteaddji 1. p duála ja plurála
- ▶ *In dieđe* ii leat dohkálaš vástádus

Cealkagis ii leat finihtta vearba

*Mun vuolggan ihttín.

→ Svaret ditt må alltid inneholde et finitt verb.

Vejolaš čoavddus:

*Mun vuolggan ihttin.

→ Svaret ditt må alltid inneholde et finitt verb. Kan det være en skrivefeil?

Cealkagis leat guokte finihtta vearbba:

*Mun áiggun vuolggán. versus Mun boran haman.

- finihtta-finihtta-konstrukšuvnnas vearbain galgá leat seammá sojaheapmi
- ii galgga leat advearba gaskkas

Vejolaš čoavddus:

Semánttalaš seahtta:

LIST INFV = *astat ádjánit áigut álgit beassat berret bivvat ....*

Njuolggadus : ii sáhte leat (INFV finihtta) + (VERB finihtta)

Nominatiiva versus akkusatiiva

Eat sáhte luohhtit sátneortnegii, ja subjeakta ii leat bákkolaš

- ▶ Jearaldat dáhttu objeavtta (muhto lea dattetge vejolaš vástidit objeavtta haga)

Vejolaš čoavddus:

Defineret vearbaid ja bidjat daid semánttalaš seahtaide, omd:

- ▶ vearbbat main lea objekta bákkolaš argumeantan (Strict Transitive Verbs)
- ▶ vearbbat main ii sáhte leat HUMAN objektan

Vejolaš čoavddus:

Defineret vearbbaid ja bidjat daid semánttalaš seahtaide, omd:

- ▶ vearbbat main lea objekta bákkolaš argumeantan (Strict Transitive Verbs)
- ▶ vearbbat main ii sáhte leat HUMAN objektan
borrat - HUMAN sáhtta leat subjeakta, iige objekta
lohkat - seammá, muhto objekta sáhtta dattetge leat namma,
omd *Ikte mun lohken Fosse.*

Vejolaš čoavddus:

Defineret vearbaid ja bidjat daid semánttalaš seahtaide, omd:

- ▶ vearbbat main lea objekta bákkolaš argumeantan (Strict Transitive Verbs)
- ▶ vearbbat main ii sáhte leat HUMAN objektan
borrat - HUMAN sáhtta leat subjeakta, iige objekta
lohkat - seammá, muhto objekta sáhtta dattetge leat namma,
omd *Ikte mun lohken Fosse*.
– ja de mis lea nubbi mearkkašupmi: *Mun lohken mánáid*.

Čállinmeattáhusat

1. sátni ii gávdno:
→ *X finnes ikke i vårt leksikon. Kan det være en skrivefeil?*
2. áiggukeahtes lemma (leksem)
3. rivttes lemma, muhto áiggukeahtes sátnehápmi

Kásusgehčosa lasihit njuolgga Nom-hápmái

Min pedleksikonas leat 1512 substantiivva

▶ LOKATIIVA -s/-is :

57 % rivttes lemma - áiggukeahtes sátnehápmi (PxSg3 - omd *viessus*)

0,5 % áiggukeahtes lemma

(omd. *eanas Adv (eatnamis)* dahje

vearba *-stit* – imperatiiva, vearbagenetiiva, biehttalanhápmi omd *čogus (čohkumis)*)

Kásusgehčosa lasihit njuolgga Nom-hápmái

- ▶ LOKATIIVA -s/-is:
  - 57 % rivttes lemma - áiggukeahtes sátnehápmi
  - 0,5 % áiggukeahtes lemma
- ▶ ILLATIIVA -i/-ii:
  - 0 % rivttes lemma - áiggukeahtes sátnehápmi
  - 2,3 % áiggukeahtes lemma
  - (eanaš Vearba preterihtta Sg3, omd *báddii* (*báddái*))

Čállinmeattáhus dahká áiggukeahtes sojaheami

omd oamastangehčosat

biilas N Sg Nom Px Sg3 versus biillas N Sg Loc

*Áhčči lea biilas.

Vejolaš čovdosat:

- ▶ Váldit eret oamastangehčosiid, earret dalle go hui čielggas ahte sáhttá leat.
- ▶ Kommenteret geavaheaddjái:
  - Mener du lokativ? I så fall er det feil stadievsling.

Čállinmeattáhus dahká áiggukeahtes lemma

- ▶ *viessut*: *viessut* Inf dahje *viessat* Imprt
muhto čállli dáidá oaivvildit *viesut* N Pl Nom.

Čállinmeattáhus dahká áiggukeahtes lemma

- ▶ *viessut*: *viessut* Inf dahje *viessat* Imprt
muhto čállu dáidá oaivvildit *viesut* N Pl Nom.
- ▶ *luomos*: A Attr
*Eadni lea luomos.
→ Her skulle det ikke vært attributtform.

Čállinmeattáhus dahká áiggukeahtes lemma

- ▶ *viessut*: *viessut* Inf dahje *viessat* Imprt
muhto čállli dáidá oaivvildit *viesut* N Pl Nom.
- ▶ *luomos*: A Attr
*Eadni lea luomos.
→ Her skulle det ikke vært attributtform.
Gos eadni lea?
→ Svaret burde inneholde en lokativ.

Vejolaš čovdosat:

- ▶ Váldit eret problemáhtalaš lemmaid dahje sátnehámiid
- ▶ Identifiseret sátnebáraid ja jearrat geavaheaddjis:
→ Mener du viessu = hus? I så fall er det feil stadieveksling.

Divvut vai ii

Buoret ahte soames áššit báhcet divukeahtta go divvut dakkára mii leat riehta

- muhto duhtágo geavaheaddji dasa?

Evalueren ja buorideapmi

- ▶ Responsa geavaheddjiin
- ▶ Responsa oahpaheddjiin
- ▶ Ráhkadit vástáduskorpusa (Vasta-log interneahhtas)